

ARCHITEKTURA

murator

NAKŁAD 7000 CENA 14,90 zł (w tym 5% VAT) INDEX 328197 ISSN 1232-6372

RAPORT
SPECJALNY

15 NAJZDOLNIEJSZYCH
MŁODYCH ARCHITEKTÓW

WEDŁUG
ŚWIATOWYCH
MEDIÓW

PRZEGLĄD

008 POLECAMY

- › Teoria Habitatu. Konferencja
- › Człowiek i technologia. Festiwal
- › Otwarte mieszkania Krakowa. Festiwal
- › reSITE – przyszłość mieszkalnictwa. Festiwal
- › Drewno na wysokościach. Wystawa
- › Departament Propozycji. Konferencja

010 CO SIĘ WYDARZYŁO

- › Nagrody Fundacji im. Stefana Kuryłowicza
- › Balkrishna Doshi – Nagroda Pritzкера 2018
- › Odkrywanie Małopolskiego Ogrodu Sztuki

014 CO SIĘ PROJEKTUJE

- › Galeria Sztuki Współczesnej w Ostrawie, projekt *KWK Promes*
- › Rozbudowa Portu Lotniczego Lublin, projekt *ARE*
- › Odnowa ulicy Bodzentyńskiej w Kielcach, projekt *Tera Group*
- › Masterplan dla Stoczni Cesarskiej w Gdańsku, projekt *Henning Larsen, BBGK Architekti oraz AZP*

018 CZYTELNIĄ

- › Książki poleca Robert Skitek
- › Tytan wolnościowej architektury – recenzja Marty A. Urbańskiej
- › Innowacje – kieszonekowe źródło inspiracji – recenzja Moniki Arczyńskiej

KONFRONTACJE

022 Młodzi do Łodzi 2018

Zapowiedź czwartego ogólnopolskiego spotkania młodych architektów

KONTEKSTY

024 Piętnaście młodych gwiazd architektury

Redaktorzy naczelni piętnastu zagranicznych czasopism architektonicznych specjalnie dla „Architektury-murator” wskazują najciekawsze, najbardziej innowacyjne i wyróżniające się młode pracownie architektoniczne w swoich krajach

054 Najważniejsze konkursy dla młodych architektów

Prezentujemy krótki przegląd międzynarodowych konkursów dla najlepiej zapowiadających się młodych architektów

REALIZACJE

056 Kompleks mieszkaniowo-usługowo-biurowy Garnizon w Gdańsku Wrzeszczu

Pracownia Projektowa Grupy Inwestycyjnej HOSSA

070 Dom V-House w Pyskowicach

archistudio studniarek + pillinkiewicz

078 INX Design Hotel w Krakowie

Biuro Projektów Lewicki Łatak

082 Rozbudowa folwarku w Chorowicach

Karpel Steindel Architektura

PRAKTYKA

086 PRZYBORNIK

- › Nowe technologie i produkty

088 TECHNIKA

- › Centrum kulturalne w Szanghaju
Foster + Partners; Heatherwick Studio

100 WARSZTAT

- › Przebudowa DT Smyk w Warszawie
Konsorcjum AMC – Andrzej M. Chodzyński i RKW Rhode Kellermann Wawrowsky Polska

ZAWÓD ARCHITEKT

- 008 Wygłoszenie wykładu czy współpraca ze studentami dają dużą przyjemność i satysfakcję. Jednak budowanie ma urzekającą siłę konkretną – rozmowa z **Hubertem Trammerem**, trzykrotnym uczestnikiem konfrontacji Młodzi do Łodzi

English summary:

- 056 Garnizon District
In Gdańsk Wrzeszcz
- 070 The V-House in
Pyskowice in Upper
Silesia

Mateusz Macholski (1989); absolwent Wydziału Grafiki ASP w Warszawie. Stypendysta Ministra Kultury. Laureat stypendium Młoda Polska, w ramach którego realizował projekt Bona Nova. Członek rady programowej Biennale Plakatu w Warszawie. Zajmuje się głównie projektowaniem graficznym z naciskiem na identyfikację wizualną oraz projektowanie krajów pism

056

KOMPLEKS MIESZKANIOWO-BIUROWY GARNIZON POWSTAJE OD 2007 ROKU NA POWIĄD 20-HEKTAROWYM TERENIE DAWNYCH KOSZAR WE WRZESZCZU. REALIZACJĄ ZAŁOŻENIA STANOWI PRÓBĘ STWORZENIA MIASTA TRADYCYJNEGO I SAMOWYSTARCZALNEGO. Z ZABUDOWĄ W LUDZKIEJ SKALI, OGÓLNOODOSTĘPNYMI FUNKCJAMI I PRZESTRZENIAMI PUBLICZNYMI

CZEŚĆ ZABYTYCH BUDYNKÓW ZAADAPTOWANO NA BIURA, CZĘŚĆ PRZEZNAČONO NA POTRZEBY TZW. GARNIZONU KULTURY, URZĄDZAJĄC W NICH M.IN. POMIESZCZENIA WYSTAWIENNICZE, RESTAURACJE, BROWAR Z WARELNIĄ I DUŻĄ SALĘ KONCERTOWĄ MOGĄCĄ POMIEŚCIĆ NAWET 1000 OSÓB

082

ZRZUJOWANE ZABUDOWANIA DAWNEGO FOLWARKU ARCHITEKCI POTRAKTOWALI Z NIEMAL KONSERWATORSKĄ WRAŻLIWOŚCIĄ, TWORZĄC FUNKCJONALNĄ PRZESTRZEŃ DLA WIELOOSOBOWEJ RODZINY

070

PROJEKT ROZBUDOWY I PRZEBUDOWY DOMU TOWAROWEGO SMYK OBRACOWAŁO KONSORCJUM AMC – ANDRZEJ M. CHODZYŃSKI I RKW RHODE KELLERMANN WAWROWSKY. KONCEPCJA ZAKŁADAŁA ODTWORZENIE PIERWOTNYCH PODZIAŁÓW I DETALI NA ELEWACJI ORAZ REALIZACJĘ NOWEGO SKRZYŻAŁA OD STRONY ULICY BRACKIEJ

DWA ROZCIHŁONE SKRZYŻAŁA DOMU V-HOUSE W PYSKOWICACH OSŁANIAJĄ JEGO INTYMNĄ STREFĘ OD ULICY, OTWIERAJĄC SALON

088

Przebudowa DT SMYK w Warszawie

Andrzej M. Choldziński
(WIA PK 1988, Ecole d'architecture Paris-Villemin, Ecole d'architecture Paris-la Seine, Uniwersytet Sorbony).
Autor i współautor m.in. takich realizacji jak: zespół mieszkaniowy w Elancourt, hotel przy Rondzie Maglińskim w Krakowie, Instytut Polski w Paryżu, CIIZT Politechniki Lubelskiej, a także biurowiec Ambassador, Centrum Giełdowe, zespół biurowy Lipowy Office Park, rozbudowa Centrum Bankowo-Finansowego Nowy Świat 2.0, stacja metra: Plac Wilsona, Wawrzyszew, Miaciny i centralny odcinek II linii metra oraz przebudowa DT Smyk w Warszawie. Laureat m.in. nagrody Państwowego RP Prezydenta m.st. Warszawy (za budynek Nowy Świat 2.0) i MetroRail – najlepsza stacja metra na świecie (za stację Plac Wilsona)

**PROJEKT
PRZEBUDOWY
I ROZBUDOWY DOMU
TOWAROWEGO SMYK
POLEGAŁ M.IN.
NA ODTWORZENIU
PODZIAŁÓW
NA ELEWACJI
I DETALI Z LAT 50.
XX WIEKU,
ORAZ REALIZACJI
NOWEGO SKRZYDŁA
OD STRONY
ULICY BRACKIEJ**

Historia obiektu

Projekt domu towarowego u zbiegu Alej Jerozolimskich i Kruczej wykonali w latach 1947-1948 architekci Zbigniew Ihnatowicz i Jerzy Romański. Ukończony w 1951 roku budynek był pierwszym po wojnie w Polsce, porównywanym z architekturą Le Corbusiera i innymi projektami modernistów i ekspresjonistów, nowoczesnym domem towarowym. Po pożarze w 1975 roku fasady odbudowano w uproszczonej formie, rezygnując z wszystkich detali charakterystycznych podziałów na elewacji i jej rozróżnionej tektoniki. W 2006 roku dzięki staraniom ówczesnego właściciela budynku i architekta Andrzeja M. Choldzińskiego obiekt został wpisany do rejestru zabytków. W latach 2011-2014 projekt rozbudowy i przebudowy budynku opracował Andrzej M. Choldziński (generalny projektant) i Wojciech Grabianowski dla konsorcjum AMC – Andrzej M. Choldziński i RKW Rhode Kellermann Wawrowsky, którego liderem była pracownia AMC. Koncepcja zakładała m.in. odtworzenie tektoniki i podziałów elewacji oraz jej detali sprzed pożaru, a od strony ulicy Brackiej stworzenie nowego skrzydła mieszczącego przestrzeń handlowe i biurowe.

Posadowanie

Przebudowa podziemia zabytkowego budynku obejmowała realizację dodatkowej kondygnacji wraz ze wzmocnieniem i przegłębieniem istniejących ław fundamentowych kolumnami podchwytyjącymi w technologii wysokociśnieniowej iniekcji strumieniowej (jet-grouting). Realizacja nowego skrzydła obejmowała cztery

kondygnacje podziemne. Wysoki poziom wód gruntowych i bliskość kamienic wpisanych do rejestru lub ujętych w gminnej ewidencji zabytków był dodatkowym utrudnieniem i wymagał zaprojektowanych już w fazie najwcześniejszej koncepcji zabezpieczeń technologiczno-strukturalnych, chroniących przed negatywnym wpływem budowy na sąsiadujące obiekty.

Jako zasadnicze zabezpieczenie wykopu pod nowy budynek przyjęto ścianę szczelinową zoptymalizowaną pod względem technicznym i ekonomicznym; w pierwszym etapie stanowiła ona zabezpieczenie ścian wykopu, a w drugim – docelowo pełni rolę fundamentów i zewnętrznych ścian konstrukcji budynku, przenosząc parcie gruntu i wody oraz obciążenia pionowe od opartych na niej elementów nadziemnych konstrukcji. Na etapie budowy wykorzystano także fragmenty docelowych stropów jako rozporowych oraz tymczasowe rozpory stalowe.

Pod zabytkowym obiektem oraz na poziomie -1 pod nowym budynkiem zabezpieczono istniejące ściany podziemia poprzez tak zwane gwoździe gruntowe, zbrojące otaczający grunt, iniekcje oraz torkretowanie pogrubiające istniejące ściany fundamentowe. Ścianę szczelinową zaprojektowano z betonu B37 (C30/37), W8, a zbrojenie główne z prętów stali BST – 500 S (AIIIIN).

W celu odciążenia napływu wody do ograniczonego ścianą szczelinową wykopu, pod częścią głęboką, 4-kondygnacyjną, zaprojektowano poziomą przesłonę przeciwnieprzepuszczalną. W części płytszej – 3-kondygnacyjnej – wykorzystano istniejący układ warstw geotechnicznych, rezygnując z przesłony. W celu oddzielenia obu części, poza obszarem ściany szczelinowej wprowadzono przesłonę pionową wykonaną w technologii wysokociśnieniowej iniekcji strumieniowej jako szalunku traconego dla ścian żelbetonowych.

Część nadziemna budynku od strony Al. Jerozolimskich

Istniejący budynek dawnego Centralnego Domu Towarowego (CDT) składał się z dwóch zasadniczych części – w chwili realizacji projektu skrzydło od strony Alej Jerozolimskich to główna bryła o siedmiu kondygnacjach nadziemnych i rzucie w kształcie trapezu z zaokrąglonymi

- 1 | Widok od strony Alej Jerozolimskich – na fasadzie zabytkowego obiektu zamontowano neon nawiązujący do tego oryginalnego z lat 60.
- 2 | Centralny Dom Towarowy autorstwa Zbigniewa Ihnatowicza i Jerzego Romańskiego (1947-1951) w latach 60. – widok ze skrzyżowania ulic Kruczej i Alej Jerozolimskich
- 3 | Sytuacja. Oznaczenia: 1 – budynek zabytkowy; 2 – nowy budynek
- 4 | Przekrój przez budynek zabytkowy oraz dobudowane skrzydło
- 5 | Widok od strony północnej
- 6 | Widok od strony zachodniej

narożnikami. Tylne skrzydło, od strony ulicy Kruczej i Brackiej, to 8-kondygnacyjny biurowiec i parterowa sala (Do rejestru zabytków wpisano główną bryłę budynku (z strony Al. Jerozolimskich). Pozostała część, tj. prostokątny budynek biurowy i parterowa sala od strony Brackiej i ul. Kruczej, nie zostały wpisane do rejestru zabytków. Konstrukcja budynku głównego jest szkieletowa, żelbetowa monolityczna i ma postać wielopiętrowych, trzypiętrowych ram płaskich ze wspornikami. Rozpiętość przę w osiach słupów wynosiła wówczas 8 m, a wsporników 3 m. Ramy umieszczono w rozstawie co 6,2 m. Ich wysokość jest zróżnicowana i wynosiła 3,34 m na poziomie -2; 3,24 na poziomie -1; 6,12 m na poziomie parteru oraz 3,96 m na pozostałych kondygnacjach użytkowych. Budynek nawiązywał do dwudziestolecia międzywojennego, w tym czasie w Warszawie wchodziła w modę dwukondygnacyjna, która dzieliła się na trzy części: dwukondygnacyjną, o długości po 18,6 m, i środkową – 31 m. Międzyramami w poziomie rygli wykonano strop płytowo-żelbetowy.

Słupy

Ponieważ ze względów statycznych wykorzystanie istniejących słupów jako konstrukcji nośnej było niemożliwe, należało wzmocnić zabytkową konstrukcję tak zwanymi „koszulkami żelbetowymi”. Co drugi słup jest nośny i tym samym zaprojektowane wzmocnienie przenosi 100% obciążenia bez udziału pośredniego, istniejącego słupa. Wzmocnienie to jest realizowane za pomocą obetonowania słupa zbrojeniem betonem wysokiej wytrzymałości (C30/37 do C50/60 w zależności od obciążenia) o grubości od 15 do 20 cm. Przesłony, które zostały wykorzystane jako nośne, wykonawca został zobowiązany do przeprowadzenia dokładnej inwentaryzacji geodezyjnej po ich odsłonięciu i oczyszczeniu. Wyniki inwentaryzacji były przedstawione generalnie

projektantowi, po czym zaprojektowano indywidualne „koszulki” w osiach słupów nośnych.

Przebudowa i rozbudowa obiektu została zaprojektowana w sposób spełniający zarówno wymagania konserwatorskie, jak również funkcjonalno-użytkowe zaproponowane przez inwestora.

Technologia przebudowy głównego obiektu polegała na wymianie wszystkich stropów na płaskie sprężone w obrysie i oparcie ich na wzmocnionych obetonowanych istniejących słupach. Konstrukcja dachu została dokładnie odtworzona jako żelbetowa z betonu wysokiej jakości. Istniejące ławy fundamentowe wzmocniono poprzez podbite kolumnami jet-grouting, na których wykonano żelbetowe oczepy przenoszące obciążenie z „koszulek” słupów na istniejącą ławę fundamentową i kolumny.

Część podziemna budynku ukształtowana została w taki sposób, aby wykorzystać istniejące dwa poziomy piwnice znajdujące się pod zabytkowym budynkiem (w części pod projektowanym dziedzińcem z przegłębieniem o kolejną trzecią kondygnację) oraz zlokalizować 4 podziemne kondygnacje w części przebudowywanej – pod strefą rozbudowy. Na poziomach podziemnych, od -4 do -2, zaprojektowano garaż wraz ze strefą pomieszczeń technicznych obsługujących budynek. Na poziomie -1 zaprojektowano funkcje handlowe.

7 | Oprócz siedmiu kondygnacji naziemnych budynek liczy cztery kondygnacje podziemne, gdzie zlokalizowane będą przestrzenie handlowo-usługowe (-1) oraz parking i część techniczna (-2, -3, -4)
8, 9 | Porostawiony szkielet konstrukcji budynku zabytkowego
10 | Specjalnie przygotowane formy

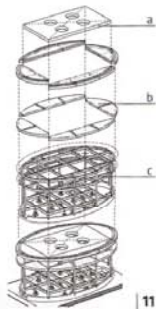

Część naziemna nowo wznoszona

Pozostałą część istniejącego budynku, od strony ulicy Kruczej i Brackiej, rozebrano (według odrębnego projektu), a następnie na jej miejscu wykonano całkowicie nową, żelbetową konstrukcję. Obiekt ma siedem kondygnacji naziemnych oraz cztery podziemne. Został posadowiony na ciągłej płycie fundamentowej. Tak jak opisano powyżej na kondygnacjach podziemnych -4, -3, -2 usytuowane są parkingi oraz pomieszczenia techniczne i gospodarcze. Na poziomie -1 i parterze zaprojektowano

szalunkowe do wzmocnienia słupów zabytkowych
11 | Schemat odtworzenia zabytkowych kominów: a) żelbetowy element stropowy na blasze trapezowej; b) żelbetowy prefabrykat gzymsowy; c) konstrukcja stalowa
12 | Owalne kominy odtworzone na dachu zabytkowego budynku

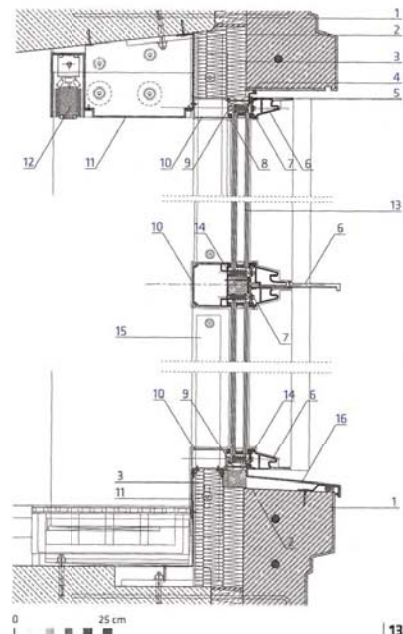
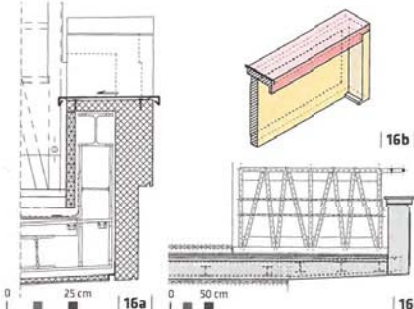
przestrzeń handlowo-usługową. Na wyższych poziomach znajdują się biura, natomiast powierzchnie techniczne usytuowano w kondygnacji dachowej. Całość konstrukcji usztywniają żelbetowe ściany klatek schodowych z szachtami windowymi i instalacyjnymi, tworzącymi w centralnej części budynku żelbetowy trzon usztywniający.

Elewacje

Na podstawie szczegółowej ikonografii, w tym archiwalnych projektów, detale zabytkowego budynku zostały odtworzone przy użyciu współczesnych technologii spełniających aktualne warunki techniczne i wymagania normatywno-użytkowe. Firma Aluprof – Bielsko Biala, która wygrała przetarg, opracowała indywidualny system tłoczonych, aluminiowych profili prostych oraz poziomych prostych i giętych – narożnikowych. Profile wewnętrzne pokryto proszkowo farbą strukturalną RAL 9007, natomiast te zewnętrzne są anodowane w kolorze określonym przez producenta jako „stal szlachetna” (inox).

Neon

Spiralny neon usytuowany na elewacji budynku zabytkowego od strony Alej Jeruzolimskich odtworzono ściśle według rysunków archiwalnych, zachowując m.in.

13 | Detal elewacji budynku zabytkowego. Oznaczenia: 1 – sprężony grys żelbetowy; 2 – folia EPDM paroprzepuszczalna; 3 – wełna mineralna; 4 – silikon; 5 – profil maskujący; 6 – profil aluminiowy, tłoczony, anodowany; 7 – listwa dociskowa; 8 – uszczelka; 9 – splecione PVC; 10 – rygiel aluminiowy; 11 – profil z blachy aluminiowej; 12 – żaluzja

kasercie; 13 – zestaw szklany; 14 – izolator; 15 – stalowa konsola wewnętrzny profil; 16 – parapet aluminiowy anodowany
14 | Widok od strony ul. Kruczej
15 | Fragment zabytkowej fasady z neonem
16 | Detal antresoli: a) przekrój; b) alsonometria narożnika; c) widok z boku
17 | Montaż lamp – świetlików w holu
18 | Dziedzińiec w części zabytkowej

jego oryginalną barwę. Aktualnie (kwiecień 2018 roku) trwają jeszcze prace nad odtworzeniem drugiego neonu – umieszczonego prostopadle do elewacji od strony Alej Jeruzolimskich, tak jak w budynku oryginalnym w latach 50. XX w. i powtarzającym wiernie jego liternictwo.

Gzymсы

Gzymсы obwodowe o profilu i wymiarach dokładnie odtworzonych z dokumentacji archiwalnej zostały wykonane jako wielkogabarytowe elementy żelbetowe

sprężone i połączone wieńcami w sposób zapewniający ich idealną geometrię. Wykończenie wykonano w kolorze skopiowanym z oryginału, otrzymanym w wyniku analizy spektrometrycznej warstw zabytkowych gzymsów.

Kondygnacja dachowa

Wszystkie elementy siódmej kondygnacji – dachowej – tworzące historyczną sylwetę tzw. piątej elewacji zostały wiernie odtworzone pod ścisłą kontrolą konserwatora zabytków i inspektora nadzoru inwestorskiego – specjalistę w dziedzinie konserwacji zabytków. Tak samo jak w latach 50. jest tam zlokalizowany taras użytkowy.

Podcienie

W odtworzonych podcieniach przywrócono sztukateryjny sufit ukształtowany w sposób jak najbardziej zbliżony do oryginału. Murowane ściany podokienne pokryto ceramiką na wzór tych z lat 50. XX. w.

19 | Widok od strony południowo-wschodniej

Przebudowa i rozbudowa DT Smyk w Warszawie (dawniej CDT)

Autorzy: Andrzej M. Chołdżyński, architekt, generalny projektant oraz Wojciech Grabianowski, architekt konsorcjum AMC – RKW
Współpraca autorska: B. Kidziak
Koordynacja arch.-branż: K. Wiórkiewicz
Konstrukcja: BWL – Projekt
Branża sanitarna: MZ – Projekt
Branża elektryczna: In – Projekt
Generalny wykonawca: KB Doraco
Inwestor kończący inwestycję: Cedet Development / Immoebel
Zakończenie realizacji: 2018

ZDJĘCIA I RYSUNKI: 1, 14, 15, 19 - DANIEL CIESIELSKI;
 2 - EDMUND KUPIECKI, WIKIMEDIA COMMONS;
 3-13, 16-18 - AMC - ANDRZEJ M. CHOŁDŻYŃSKI

Hol wejściowy

Główny hol wejściowy usytuowany jest między obiektem zabytkowym a nowym, również o funkcji handlowo-biurowej. Do lokali handlowo-usługowych w budynku historycznym wchodzi się wprost z poziomu otaczających go ulic poprzez wejścia w parterze handlowym. Posadzki i ściany w holu wykonano jako kamienne, płomieniowane lub szlifowane, układane według rysunku inspirowanego kamieniarką z lat 50. XX w. Światłne plafony (tzw. świetliki) również nawiązują do oryginalnych, które zostały całkowicie zniszczone podczas pożaru w 1975 roku. Przebudowa i rozbudowa CDT, poprzedzona jego wpisem do rejestru zabytków, jest jednym z nielicznych takich przedsięwzięć przeprowadzonych pod ścisłym nadzorem konserwatora zabytków i obejmujących wykonany w technologii monolitycznej żelbetowej modernistyczny budynek wzniesiony w Polsce po II wojnie światowej. Zakończenie prac wykończeniowych planowane jest w III kwartale 2018 roku.